

Reede, 26. november 2020

P9_TA(2020)0327

Euroopa Parlamendi valimiste kokkuvõte

Euroopa Parlamendi 26. novembri 2020. aasta resolutsioon Euroopa Parlamendi valimiste kokkuvõtte kohta (2020/2088(INI))

(2021/C 425/11)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut (ELi leping), eriti selle artikleid 10 ja 14 ning artikli 17 lõiget 7,
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut (ELi toimimise leping), eriti selle artikleid 20 ja 22,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artikleid 21 ja 39 ning artikli 52 lõiget 1,
- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artikli 17 lõikeid 6 ja 7 käsitlevat deklaratsiooni nr 11, mis on lisatud Lissaboni lepingu vastu võtnud valitsustevahelise konverentsi lõppaktile,
- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni, eelkõige selle artiklit 21,
- võttes arvesse kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, eelkõige selle artiklit 25,
- võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni, eelkõige selle artiklit 29,
- võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast, eelkõige selle 1. põhimõtet,
- võttes arvesse nõukogu 13. juuli 2018. aasta otsust (EL, Euratom) 2018/994, millega muudetakse otsestel ja üldistel valimistel esindajate Euroopa Parlamenti valimist käsitlevat akti, mis on lisatud nõukogu 20. septembri 1976. aasta otsusele 76/787/ESTÜ, EMÜ, Euratom ⁽¹⁾,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 28. juuni 2018. aasta otsust (EL) 2018/937, millega määratakse kindlaks Euroopa Parlamendi koosseis ⁽²⁾,
- võttes arvesse nõukogu 22. mai 2018. aasta otsust (EL, Euratom) 2018/767, millega määratakse kindlaks ajavahemik esindajate üheksandaks otseseks ja üldiseks valimiseks Euroopa Parlamenti ⁽³⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. mai 2018. aasta määrust (EL, Euratom) 2018/673, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) nr 1141/2014, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist ⁽⁴⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. märtsi 2019. aasta määrust (EL, Euratom) 2019/493, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) nr 1141/2014 seoses kontrollimenetlusega, mis käsitleb isikuandmete kaitse normide rikkumist Euroopa Parlamendi valimiste raames ⁽⁵⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni suhete muudetud raamkokkulepet ⁽⁶⁾,

⁽¹⁾ ELT L 178, 16.7.2018, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 165 I, 2.7.2018, lk 1.

⁽³⁾ ELT L 129, 25.5.2018, lk 76.

⁽⁴⁾ ELT L 114 I, 4.5.2018, lk 1.

⁽⁵⁾ ELT L 85 I, 27.3.2019, lk 7.

⁽⁶⁾ ELT L 304, 20.11.2010, lk 47.

Reede, 26. november 2020

- võttes arvesse oma 11. novembri 2015. aasta resolutsiooni valimisi käsitleva Euroopa Liidu õiguse reformimise kohta ⁽⁷⁾,
 - võttes arvesse oma 16. veebruari 2017. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu toimimise parandamise kohta Lissaboni lepingu võimalusi kasutades ⁽⁸⁾,
 - võttes arvesse oma 16. veebruari 2017. aasta resolutsiooni võimalike muutuste ja kohanduste kohta Euroopa Liidu praeguses institutsioonilises ülesehituses ⁽⁹⁾,
 - võttes arvesse oma 18. aprilli 2018. aasta resolutsiooni, mis käsitleb nõukogu otsuse eelnõu, millega määratakse kindlaks ajavahemik esindajate üheksandaks otseseks ja üldiseks valimiseks Euroopa Parlamenti ⁽¹⁰⁾,
 - võttes arvesse oma 7. veebruari 2018. aasta resolutsiooni Euroopa Parlamendi koosseisu kohta ⁽¹¹⁾,
 - võttes arvesse oma 16. juuli 2019. aasta resolutsiooni komisjoni presidendi valimise kohta ⁽¹²⁾,
 - võttes arvesse oma 10. oktoobri 2019. aasta resolutsiooni välisriikide sekkumise kohta valimistesse ja desinformatsiooni kohta riiklikes ja üleeuroopalistes demokraatlikes protsessides ⁽¹³⁾,
 - võttes arvesse oma 13. veebruari 2019. aasta resolutsiooni Euroopa tulevikku käsitleva arutelu seisu kohta ⁽¹⁴⁾,
 - võttes arvesse oma 18. juuni 2020. aasta otsust välissekkumist kõigisse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas väärinfot käsitleva erikomisjoni moodustamise, vastutusala, liikmete arvu ja ametiaja kohta ⁽¹⁵⁾,
 - võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 2019. aasta 20. märtsi teabearuannet puuetega inimeste tegeliku õiguse kohta Euroopa Parlamendi valimistel hääletada,
 - võttes arvesse Parlamentidevahelise Liidu (IPU) tööd soolise võrdõiguslikkuse alal, eriti sootundlike parlamentide tegevuskava,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 54,
 - võttes arvesse põhiseaduskomisjoni raportit (A9-0211/2020),
- A. arvestades, et 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimistel osales rohkem inimesi kui ühelgi varasemal korral viimase 20 aasta jooksul (50,66 % ehk kaheksa protsenti rohkem kui 2014. aastal), mis on rõõmustav märk, kuna see näitab Euroopa kodanike kasvavat huvi Euroopa tasandi sündmuste vastu ja arusaamist, et ELi õigusaktid mõjutavad nende igapäevaelu; arvestades siiski, et liikmesriikide vahel olid suured erinevused ja hääletamisest hoidumise määr oli endiselt kõrge ning seetõttu tuleb rohkem ära teha, et suurendada osalemist Euroopa Parlamendi valimistel;
- B. arvestades, et pärast 2019. aasta valimisi parlamendi tellitud Eurobaromeetri uuringu tulemused näitavad, et majanduse seis ja keskkond olid valijate kaks peamist prioriteeti, mis näitab selgelt, et Euroopa Parlamendi valimistel osalenud kodanikud soovivad Euroopa tasandil rohkem tegevust nendes kahes poliitikavaldkonnas, kus pädevus on jagatud ELi ja riikliku tasandi vahel ⁽¹⁶⁾;

⁽⁷⁾ ELT C 366, 27.10.2017, lk 7.

⁽⁸⁾ ELT C 252, 18.7.2018, lk 215.

⁽⁹⁾ ELT C 252, 18.7.2018, lk 201.

⁽¹⁰⁾ ELT C 390, 18.11.2019, lk 170.

⁽¹¹⁾ ELT C 463, 21.12.2018, lk 83.

⁽¹²⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2019)0002.

⁽¹³⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2019)0031.

⁽¹⁴⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2019)0098.

⁽¹⁵⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0161.

⁽¹⁶⁾ Eurobaromeeter 91.5, „Euroopa Parlamendi 2019. aasta valimised. Kas Euroopa Parlamendi valimised on omandanud uue mõõtme?“, Euroopa Parlament, september 2019.

Reede, 26. november 2020

- C. arvestades, et õigesti valitud valimissüsteem loob õige keskkonna, kus kodanikud saavad uskuda oma põhilisse demokraatlikku õigusse hääletada oma demokraatlike esindajate poolt ja kus poliitilised esindajad saavad kuulata oma valijaid ja esindada nende huve, ning annab seega kodanikele tunde, et nad saavad toimuvat mõjutada;
- D. arvestades, et Eurobaromeetri andmetel oli suurem valimisaktiivsus osaliselt tingitud noorte suuremast osalemisest, ehkki üle 40-aastased osalevad endiselt palju tõenäolisemalt; arvestades, et üle 50 % valimas käinud noortest hääletas sellepärast, et pidas seda oma kodanikukohuseks, ja soovist reageerida pakilisele kliimaprobleemile;
- E. arvestades, et kodanikuühiskonna järjekindel kaasamine oli enne Euroopa Parlamendi valimisi Euroopa-meelses arutelus otsustavalt tähtis;
- F. arvestades, et suurem valimisaktiivsus oli seotud ka noorema põlvkonna hääli saanud Euroopa-meelsete parteide eduga, mis suurendas Euroopa Parlamendis Euroopa-meelset enamust, kuid ELi integratsiooniprojekti ohustavate euroskeptikute, populistide ja natsionalistlike liikumiste tulemusi tuleks võtta hoiatusena;
- G. arvestades, et suurem valimisaktiivsus näitab ühtlasi, et kodanikud ootavad ELilt kiiret, demokraatlikku ja tõhusat tegevust sellistes olulistes küsimustes nagu tööhõive, elukallidus, sotsiaalne dumping, kliimamuutused, ränne, põhiõiguste kaitse ja demokratiseerimine;
- H. arvestades, et kõigi sidevahendite, sealhulgas digitaaltehnoloogia ärakasutamisel tuleb tegutseda tulemuslikumalt ja ennetavamalt, et luua tugev seos ELi tasandi poliitiliste otsuste ja valijate tajutud seotuse vahel ELi institutsioonidega;
- I. arvestades, et kuigi sooline tasakaal Euroopa Parlamendi liikmete seas on paranenud (kui 2014. aastal oli naisi 37 %, siis 2019. aastal juba 41 %), ei ole sooliselt tasakaalustatud parlamendini ikka veel jõutud; arvestades, et nende arvude varju jäävad märkimisväärsed erinevused liikmesriikide vahel ja hulk takistusi, mis tuleb soolise tasakaalu saavutamiseks veel ületada;
- J. arvestades, et Ursula von der Leyen on Euroopa Komisjoni esimene naispresident; arvestades, et komisjoni volinikest 13 on naised ja seega on komisjonis naisvolinikke rohkem kui kunagi varem;
- K. arvestades, et Euroopa mitmekesine ja mitmekultuuriline ühiskond peab olema Euroopa Parlamendis paremini esindatud;
- L. arvestades, et 15 liikmesriiki piirab endiselt puuetega inimeste hääleõigust, takistades sellega nende kodanike tegelikku osalemist ja esindatust demokraatlikes protsessides; arvestades, et liikmesriikide õigusnormide tõttu ei saanud umbes 800 000 ELi kodanikku kasutada oma õigust Euroopa Parlamendi valimistel osaleda, kuna neil on puue või vaimse tervise probleem;
- M. arvestades, et demograafilised muutused ja elanikkonna vananemine on tegurid, mis tulevikus põhjustavad pikaajalise hooldusravi asutustes ja haiglates viibivate inimeste arvu suurenemist; arvestades, et seetõttu on paljudes liikmesriikides vaja hoogustada nende inimeste jaoks kasutusele võetud ametlikke erimeetmeid;
- N. arvestades, et valimisnimekirjades registreerimise tähtaeg on liikmesriigiti väga erinev – 90 kuni kolm päeva enne valimisi; arvestades, et Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teabearuandes, mis käsitleb puuetega inimeste tegelikku õigust Euroopa Parlamendi valimistel hääletada, soovitatakse valimisnimekirjad sulgeda kõige varem kaks nädalat enne valimisi;
- O. arvestades, et Euroopa kodututega tegelevate riiklike organisatsioonide liidu (FEANTSA) ja Abbé-Pierre'i sihtasutuse⁽¹⁷⁾ ühise aruande kohaselt on Euroopa Liidus 700 000 kodutut ja peaaegu 9 miljonit väga halvades tingimustes elavat leibkonda; arvestades, et see arv on kümne aasta jooksul 70 % suurenenud; arvestades, et kodututel on väga keeruline valimistel osaleda;

⁽¹⁷⁾ FEANTSA ja Abbé-Pierre'i sihtasutus, „Fifth Overview of Housing Exclusion in Europe 2020“ (Viies ülevaade eluasemega seotud tõrjutusest Euroopas 2020), juuli 2020.

Reede, 26. november 2020

- P. arvestades, et valimisi käsitleva 1976. aasta akti reformi, mille Euroopa Parlament võttis vastu oma 4. juuli 2018. aasta seadusandliku resolutsiooniga, mis käsitleb nõukogu otsuse eelnõu, millega muudetakse otsesest ja üldistel valimistel esindajate Euroopa Parlamenti valimist käsitlevat akti, mis on lisatud nõukogu 20. septembri 1976. aasta otsusele 76/787/ESTÜ, EMÜ, Euratom ⁽¹⁸⁾, ei ole kolm liikmesriiki ikka veel täielikult ratifitseerinud;
- Q. arvestades, et parlament peaks uue hooga jätkama muudatustepanekute tegemist valimisi käsitleva akti kohta, mis ootab veel ratifitseerimist mõnes liikmesriigis, ning püüdlema ühtsete Euroopa Parlamendi valimisi käsitlevate õigusnormide poole;
- R. arvestades, et 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimiste tulemusel on kujunenud uus parlamentaarne enamus, mis koosneb mitmest selge Euroopa-meelse identiteediga fraktsioonist;
- S. arvestades, et nõukogu vastuseisu tõttu ei andnud 2019. aasta valimised tulemuseks komisjoni presidendi valimist esikandidaatide hulgast, mistõttu on vähenenud usaldus selle protsessi vastu; arvestades, et komisjoni presidendi valimine sõltub Euroopa Parlamendi liikmete enamuse toetusest; arvestades, et ainult mõned Euroopa Parlamendi valimistel osalenud Euroopa kodanikud uskusid, et nende hääl võib Euroopa Komisjoni presidendi valimisel midagi muuta, ja et see tõstis esile vajaduse suurendada ELi kodanike teadlikkust sellest protsessist;
- T. arvestades, et esikandidaatide protsessi ei ole veel täielikult välja arendatud; arvestades, et muu hulgas puudub esikandidaatidel võimalus kandideerida ametlike kandidaatidena, mis võimaldaks kõigil Euroopa valijatel hääletada oma eelistatud esikandidaadi poolt ning teada, kes on komisjoni presidendi kandidaadid ja kuidas Euroopa tasandi erakonnad nad valisid; arvestades, et Euroopa Parlament tõstas selle küsimuse oma 7. veebruari 2018. aasta otsuses Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni suhete raamkokkuleppe läbivaatamise kohta ⁽¹⁹⁾;
- U. arvestades, et esikandidaatide süsteemi tuleb Euroopa tulevikku käsitleval konverentsil korraldatava arutelu teel kiiresti reformida, võttes arvesse Euroopa valimissüsteemi proportsionaalset olemust, ja seda peab saama rakendada järgmistel Euroopa Parlamendi valimistel 2024. aastal; arvestades, et see arutelu peaks hõlmama ka komisjoni ja selle presidendi tegelikku poliitilist rolli ning kõiki sellega seotud muudatusi liidu otsustusprotsessis;
- V. arvestades, et asjaolu, et ainult 8 % küsitlusele vastanutest ütles, et hääletas viimastel valimistel selleks, et mõjutada Euroopa Komisjoni järgmise presidendi valikut ⁽²⁰⁾, näitab selgelt, et Euroopa Komisjoni presidendi valimisprotsessi tuleb kiiresti selgemaks ja valijatele arusaadavamaks muuta;
- W. arvestades, et institutsioonilised ettepanekud, nagu riikidevahelised nimekirjad, mida Euroopa Parlament mainis oma 7. veebruari 2018. aasta resolutsioonis Euroopa Parlamendi koosseisu kohta ja mis seaksid Euroopa erakonnad ja liikumised rohkem Euroopa Parlamendi valimiste keskmesse, nõukogu muutmine liidu teiseks seadusandlikuks kojaks, mida parlament soovitas oma 16. veebruari 2017. aasta resolutsioonis võimalike muutuste ja kohanduste kohta Euroopa Liidu praeguses institutsioonilises ülesehituses, või ka võimaluse loomine Euroopa tasandi erakondade ja poliitiliste liikumiste valimiseelsete koalitsioonide moodustamiseks võiksid aidata muuta Euroopa Parlamendi valimised praeguse 27 eraldi korraldatava riigisisese valimise asemel tõelisteks ühtseteks Euroopa valimisteks;
- X. arvestades, et huvide deklaratsioonide läbivaatamise protsess ja Euroopa Komisjoni volinikukandidaatide kuulamine Euroopa Parlamendis olid oluline samm komisjoni vastutuse suurendamiseks Euroopa Parlamendi ja üldsuse ees; arvestades, et seda protsessi saab ja tuleks edaspidi veelgi parandada;
- Y. arvestades, et nii liikmesriikide kui ka ELi tasandi demokraatlikke protsesse on ohustanud kohati liidusiseste osalejatega seotud välisjõudude püüded valimiste tulemusi mõjutada ja liitu nõrgestada; arvestades, et ELi institutsioonide kehtestatud mehhanismid, nagu väärinfot käsitlev tegevusjuhend ja valimiste kiirhoiatussüsteem, aitasid valimiskampaania ajal välist sekkumist leevendada;

⁽¹⁸⁾ ELT C 118, 8.4.2020, lk 246.

⁽¹⁹⁾ ELT C 463, 21.12.2018, lk 89.

⁽²⁰⁾ Eurobarometer 91.5, september 2019.

Reede, 26. november 2020

- Z. arvestades, et komisjoni valimiste-eelsed nõuded sotsiaalmeediaplattformidele põhjustasid segadust ja soovimatuid tagajärgi, näiteks üleeuroopalise poliitilise reklaami keeld, mis on üks peamisi viise, kuidas Euroopa tasandi erakonnad saavad Euroopa Parlamendi valimiskampaania ajal end valijatele tutvustada ja nende tunnustuse kindlustada; arvestades, et eelkõige selles küsimuses peaksid institutsioonid töötama välja institutsioonidevahelise lähenemisviisi, et avaldada soodsat mõju valimisprotsessi turvalisusele ja stabiilsusele; arvestades, et hea valimistava eeskiri on pelgalt vabatahtlik ja keskendub pigem läbipaistvusele kui tegelikele piirangutele, nagu suunatud poliitiline reklaam;
- AA. arvestades, et Euroopa tasandi erakonnad ja poliitilised sihtasutused on Euroopas toimuva eduka poliitilise arutelu peamised soodustajad nii Euroopa Parlamendi valimiste ajal kui ka pärast seda ja nad tuleks muuta nähtavamaks; arvestades, et selle olulise rolli tõttu peaksid Euroopa tasandi erakonnad ja poliitilised sihtasutused tagama endi hallatavate rahaliste vahendite, eelkõige ELi eelarvevahendite võimalikult ulatusliku finantsläbipaistvuse;
- AB. arvestades, et Euroopa tasandi erakondadel on Euroopa Parlamendi valimiste ajal mitmesuguseid kampaaniapiiranguid, sealhulgas piiratud võimalus rahastada kampaaniaid ja tegutseda ühiselt koos oma riigi liikmesriikidega, ja neil on keelatud korraldada kampaaniaid ELi küsimusi käsitlevatel riigisestel rahvahäätustel;
- AC. arvestades, et uute erakondade ja liikumiste teke enne Euroopa Parlamendi valimisi on näidanud kodanike huvi poliitiliste uuenduste vastu;
- AD. arvestades, et erakondade asutamist ja Euroopa Parlamendi valimistele pääsemist käsitlevad erinevad liikmesriikide õigusnormid on endiselt märkimisväärselt takistuseks poliitilistele uuendustele ja tõelise üleeuroopalise poliitilise arutelu kujunemisele;
- AE. arvestades teateid, et valijate registreerimise korralduse tõttu Ühendkuningriigis võeti miljonilt Euroopa kodanikult võimalus kasutada oma hääletamisõigust Euroopa Parlamendi valimistel;
1. tunneb heameelt suurema valimisaktiivsuse üle 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimistel, mis näitab, et valimisaktiivsuse vähenemise suundumust Euroopas on võimalik muuta, kuid väljendab samas pettumust jätkuvalt kõrge hääletamisest hoidumise määra üle ja selle üle, et kogu ELis ei hääletanud peaaegu pooled nõuetele vastavatest valijatest; võtab teadmiseks ELi institutsioonide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide juhitud kampaaniate tähtsuse valimisaktiivsuse suurendamisel, näiteks kampaania „Seekord lähen valima“; rõhutab, et kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja Euroopa tasandil tuleb võtta rohkem meetmeid, et ergutada valijaid Euroopa Parlamendi valimistel osalema; on seisukohal, et see näitab, et üha suurem osa kodanikke peab ELi sobivaks tasandiks, kus lahendada kaasaja sõlmküsimusi, nagu majandus ja kestlik majanduskasv, kliimamuutused ja keskkonnakaitse, sotsiaalne ja sooline ebavõrdsus, digipööre, vabaduse, inimõiguste ja demokraatia edendamine ning demograafia ja geopoliitilised probleemid, nagu ränne ja välispoliitika, julgeolek ja ELi roll maailmas; nõuab seetõttu tungivalt, et kõik Euroopa institutsioonid võtaksid vastutuse ja tegutsesid vastavalt mandaadile, mille kodanikud on neile otseselt või kaudselt andnud;
 2. on kindel, et valimisaktiivsuse suurenemise suundumust saab korrata, kui tugevdatakse valijate ja kandidaatide vahelist sidet ja vastutust ning kui kogu ELi hõlmavaid ülesandeid ja poliitilisi programme arutatakse kõigis liikmesriikides;
 3. tunneb heameelt selle üle, et noorte osalus valimistel on märgatavalt suurenenud; kordab oma üleskutset nõukogule ja komisjonile võtta arvesse noorte muresid, mis on järgmiste põlvkondade elus otsustavalt tähtsad, ning teha seda avalike konsultatsioonide ja Euroopa tuleviku teemalise konverentsi kaudu; soovib liikmesriikidel kaaluda valijate vanuse alampiiri ühtlustamist, et veelgi suurendada noorte valijate osalemist;
 4. tunneb heameelt asjaolust, et sooline tasakaal parlamendis on viimaste valimiste järel paranenud; rõhutab siiski, et tõeliselt sooliselt tasakaalustatud parlamendi saavutamiseks on veel arenguruumi, ning tunnustab, et liikmesriikide vahel on olulisi erinevusi, alates rohkem kui 50 % naiskandidaatide valimisest kuni selleni, et liikmesriigist ei valitud Euroopa Parlamenti ühtegi naisliiget; kutsub liikmesriike ja liidu institutsioone üles võtma kõiki vajalikke meetmeid meeste ja naiste võrdõiguslikkuse põhimõtte edendamiseks kogu valimisprotsessi vältel; rõhutab sellega seoses sooliselt tasakaalustatud valimismekirjade tähtsust; palub komisjonil koostada koostöös Euroopa Parlamendi ja teiste organite, näiteks Veneetsia komisjoniga, liikmesriikidele soovitud naiste esindatuse suurendamiseks Euroopa Parlamendis, ja nõuab selliste

Reede, 26. november 2020

valimisnimekirjade kasutuselevõtmist, kus valitavatele kohtadele on võrdselt mees- ja naiskandidaate, kasutades näiteks nimekirju, mis koosnevad vaheldumisi mees- ja naiskandidaatidest, või muid samaväärseid meetodeid, sest paljudes liikmesriikides puuduvad seadused valimistel poliitilise võrdväärsuse tagamiseks;

5. märgib, et ainult mõned Euroopa Parlamendi liikmed kuuluvad etnilistesse, keelelistesse ja muudesse vähemustesse⁽²¹⁾; on veendunud, et võitlus rassismi vastu ning tõrjutuse ja diskrimineerimise kaotamine on kohustus, mis tuleneb ELi väärtustest ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartast; rõhutab, et riiklikul ja Euroopa tasandil tuleb rohkem ära teha, et veelgi suurendada vähemuste esindajate kandmist valimisnimekirjadesse ja nende valimist, ning kutsub liikmesriike ja Euroopa Parlamendi valimistel osalevaid erakondi üles võtma ennetavaid meetmeid alaesindatud rühmade esindatuse suurendamiseks;

6. tuletab sellega seoses meelde romade erilisi raskusi poliitikas osalemisel, eelkõige seoses juurdepääsuga valijate registreerimise menetlustele, mis on muu hulgas tingitud isikut tõendavate dokumentide puudumisest; palub liikmesriikidel tagada roma päritolu valijatele parem haridus ja suurendada nende valimisaktiivsust;

7. märgib, et sarnaseid soovitusi võiks anda puuetega inimeste passiivse ja aktiivse hääleõiguse kasutamise kohta; tuletab suure murega meelde, et liikmesriikide õigusnormide tõttu ei saanud kogu liidus hinnanguliselt 800 000 puuetega kodanikku 2019. aasta valimistel hääletada; kutsub liikmesriike üles tõhustama heade tavade vahetamist, et hõlbustada puuetega inimeste juurdepääsu valimisjaoskondadele; kinnitab, et puuetega valijate jaoks on hääletamise praktiline korraldus sama oluline kui juurdepääs teabele või valimisjaoskonnale;

8. nõuab tungivalt, et liikmesriigid tagaksid, et valimisõigust saaksid kasutada kõik hääleõiguslikud isikud, sealhulgas väljaspool oma päritoluriiki elavad ELi kodanikud, kodutud ja kinnipeetavad, kellele liikmesriigi õiguse kohaselt on selline õigus antud;

9. märgib, et valimiskultuuri erinevuste tulemusel on tekkinud palju eri valimissüsteeme; soovitab, et selgete määruste, soovitude ja suunistega tagataks ühtlustamine ühtse Euroopa valimiseseaduse suunas ja Euroopa kodanike hääle võrdsus, eriti kui on tegemist erakondade registreerimise ja valimistel kandideerimise õiguse, hääletusdelitele juurdepääsu, kandidaatide esitamise, juurdepääsetavuse, esindaja kaudu või kaughääletamise ning valimiskuupäevadega;

10. tunnustab 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimiste hästi korraldatud valimisprotsessi, hoolimata ebakindlusest, mida põhjustas Ühendkuningriigi EList lahkumine; tõstab sellega seoses esile Euroopa Parlamendi sujuvat ümberkorraldamist pärast Brexitit tänu kaitseklauslile, mis on ette nähtud parlamendi 7. veebruari 2018. aasta resolutsioonis Euroopa Parlamendi koosseisu kohta;

11. julgustab liikmesriike suurendama 2024. aasta valimisi silmas pidades konsulaatidele ette nähtud vahendeid, et oleks võimalik suurendada kontrolli ja kodanike teadlikkust sellest, et mitmekordne hääletamine on keelatud;

12. kutsub liikmesriike üles täiustama oma seadusi, et hõlbustada kodutute juurdepääsu hääletamisele; rõhutab, et nõue, et inimesed esitaksid hääletamiseks aadressi tõendava dokumendi, nagu on sätestatud nõukogu 6. detsembri 1993. aasta direktiivis 93/109/EÜ, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel⁽²²⁾, võib võtta kodututelt hääletamise võimaluse liikmesriikides, kus neil ei ole võimalik saada ametlikku aadressi; soovitab tungivalt, et elukohatõendi nõue kaotataks, et kodututel, kes on liidu täieõiguslikud kodanikud, oleks hõlpsam hääletamisel osaleda;

13. on seisukohal, et põhjus, miks esikandidaatide protsessiga ei suudetud pärast 2019. aasta valimisi leida Euroopa Komisjoni presidenti, on esiteks selles, et esikandidaadi põhimõtte kohaldamises ei tehtud 2014. aasta kogemuse põhjal parandusi, ja teiseks selles, et ELi kodanikele ei selgitatud seda põhimõtet piisavalt ja nad ei saanud sellest aru; kavatses enne järgmisi Euroopa Parlamendi valimisi, mis toimuvad 2024. aastal, komisjoni presidendi valimise demokraatlikku protsessi reformida; märgib siiski, et komisjoni presidendi valimine sõltub alati Euroopa Parlamendi liikmete enamuse toetuse tagamisest, et valimistulemusi võetaks täielikult arvesse, nagu Lissaboni lepingus on ette nähtud;

⁽²¹⁾ Komisjoni 19. juuni 2020. aasta teatis „Aruanne Euroopa Parlamendi 2019. aasta valimiste kohta“ (COM(2020)0252).

⁽²²⁾ EÜT L 329, 30.12.1993, lk 34.

Reede, 26. november 2020

14. rõhutab eelseisva Euroopa tulevikku käsitleva konverentsi tähtsust institutsiooniliste küsimustega seotud arutus, pidades silmas ka 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimiste tulemusi; tervitab kolme ELi institutsiooni eelseisvat ühisavaldust Euroopa tulevikku käsitleva konverentsi kohta ja nõuab ühisavalduse kiiret vastuvõtmist; tuletab meelde komisjoni presidendi võetud kohustust käsitleda konkreetset demokraatlike protsesside ja institutsiooniliste küsimustega seotud teemasid, sealhulgas konverentsi raames, ilma et see piiraks konverentsi enda otsuseid käsitletavate prioriteetide loetelu kohta;

15. rõhutab, et komisjoni presidendi valimine sõltub parlamendiliikmete enamusest, mis tegelikult eeldab koalitsiooni moodustamist programmikokkuleppe teel, nagu ilmnas 2019. aasta juulikuus toimunud Ursula von der Leyeni juhitava komisjoni valimistel;

16. on seisukohal, et miski ei takista Euroopa tasandi erakondi ja liikumisi Euroopa Parlamendi valimiste eel koalitsioone moodustamast ja seega esitamast koalitsiooni ühisprogrammi ja ühtainsat esikandidaati;

17. on seisukohal, et Euroopa Parlamendi valimiste tulemused on tugevdanud Euroopa Komisjoni valimise poliitilist mõõdet ning seepärast on vaja volinikukandidaatide huvide deklaratsioone täpsemalt ja objektiivsemalt kontrollida; on ühtlasi veendunud, et see protsess on esile tõstnud vajaduse volinikukandidaatide huvide deklaratsioonide tehnilise ja erapooletu hindamise järele; toetab põhiseaduskomisjonis ja õiguskomisjonis ees seisvat arutelu sõltumatu eetikaorgani loomise üle, millele saaks eraldada asjakohased vahendid; rõhutab siiski, et iga volinikukandidaadi ja volinike kolleegiumi heakskiitmine või tagasilükkamine on lõppkokkuvõttes kindlalt Euroopa Parlamendi poliitiline ülesanne;

18. rõhutab, et kõigil Euroopa valijatel peaks olema võimalik hääletada oma eelistatud kandidaadi poolt komisjoni presidendi ametikohale; kordab seepärast, et Euroopa tasandi erakonna valitud esikandidaatidel, kes seisavad ühtse Euroopa valimisprogrammi eest, peaks olema võimalik kandideerida järgmistel valimistel ametlike kandidaatidena kõigis liikmesriikides; rõhutab, et võttes arvesse ELi proportsionaalset valimissüsteemi, peaks Euroopa Komisjoni presidendi valimine sõltuma tema võimest saavutada Euroopa Parlamendi liikmete enamuse toetus;

19. juhib tähelepanu asjaolule, et käesolevas raportis kavandatud ELi esmase õiguse muudatused, mis kajastavad komisjoni suurenenud poliitilist rolli ELi raamistikus, peaksid hõlmama ka komisjoni individuaalset ja kollektiivset vastutust Euroopa Parlamendi ja nõukogu ees ning nõukogu muutmist liidu teiseks seadusandlikuks kojaks;

20. teeb ettepaneku reformida valimisseadust ja otsust Euroopa Parlamendi koosseisu kohta, nähes ette nii kiired parandused eelseisvate valimiste tarbeks kui ka eelseisvate valimiste järel kokku lepitud ja kohustusliku paranduste tegevuskava;

21. võtab teadmiseks, et vaatamata tõsiasjale, et mõned liikmesriigid ei ole kokkulepitud valimisseaduse reformi veel ratifitseerinud, tuleks muu hulgas ka Euroopa tuleviku teemalisel konverentsil arutada järgmisi üksikasju, mis võiksid Euroopa valimisprotsessi parandada:

- uued kaughääletamise meetodid Euroopa Parlamendi valimiste ajal kodanike jaoks, kes seda konkreetsetel või erandlikel asjaoludel vajavad;
- ühised valimistel osalemist käsitlevad õigusnormid kandidaatidele ning ühised kampaaniat ja rahastamist käsitlevad õigusnormid;
- ühtlustatud standardid passiivse ja aktiivse hääleõiguse kohta liikmesriikides, sealhulgas arutelu selle üle, kas vähendada kõigis liikmesriikides valijate vanuse alampiiri 16 eluaastale;
- sätted parlamendiliikmete äraoleku perioodide kohta, näiteks rasedus- ja sünnituspuhkuse, lapsehoolduspuhkuse või raske haiguse korral;

22. kordab üleskutset luua Euroopa valimisamet, kelle ülesanne on jälgida Euroopa valimisseadusega seotud suuniste ja sätete rakendamist; soovib veelgi tugevdada teabevahetusmehhanisme riiklike valimisteenistuste vahel, mida koordineerib Euroopa valimisamet;

Reede, 26. november 2020

23. väljendab suurt muret tõsiasi pärast, et 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimiste eel saadi pidevalt tõendeid sekkumise ja desinformatsioonikampaaniate kohta, sageli viitega välismõjule; võtab teadmiseks komisjoni ja teiste institutsioonide jõupingutused välissekkumise tõkestamiseks valimiskampaania ajal, eelkõige Euroopa välisteenistuse idanaabruse strateegilise kommunikatsiooni tööühma kaudu; juhib siiski tähelepanu sellele, et Euroopa demokraatia vastu suunatud rünnakute tõkestamiseks, sealhulgas riiklikul tasandil, on vaja mitu korda rohkem rahalisi ja inimressursse, kui EL on kokku vahendeid ette näinud; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid suurendaksid välissekkumise tõkestamiseks ette nähtud rahalisi vahendeid märgatavalt; rõhutab esmatahtsana vajadust parandada laste meediakasutamise oskusi ja kodanikuharidust ühiskonna ja koolihariduse kaudu juba varasest east alates, et arendada inimeste kriitilist mõtlemist ja võimet märgata põhjendamata teavet ning linke kontrollitava teabe juurde;

24. on seisukohal, et ebaseaduslik sekkumine valimisprotsessidesse ei ole üksnes välisnähtus; on veendunud, et sotsiaalmeediaplatformide sisu reklaamimise algoritme tuleb kontrollida ja vajaduse korral reguleerida, tagamaks, et kodanikele kättesaadav teave ei ole erapoolik ja et nende õigus teabele on kaitstud nii valimiskampaaniate ajal kui ka väljaspool kampaaniaid;

25. usub, et poliitilise reklaamiga seotud raskused sotsiaalmeediaplatformidel näitavad vajadust ühtlustada kampaaniareegleid kogu liidus, eriti kuna Euroopa Parlamendi valimiste eel toimuvad tegelikult üleeuroopalised kampaaniad, kus vajadus järgida digiruumis 27 eri õiguskorda tekitab erakondadele ja liikumistele takistusi ja õiguslikku ebakindlust;

26. nõuab tungivalt, et komisjon ja nõukogu võtaksid kõik vajalikud meetmed, et tõhusalt võidelda välissekkumise ning desinformatsiooni sise- ja välismõõde vastu, teeksid täielikult koostööd Euroopa Parlamendi erikomisjoniga, mis käsitleb välissekkumist kõigisse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas väärintot, ja võtaksid täielikult arvesse selle komisjoni soovitusi niipea, kui ta on oma järeldused esitanud, ja enne järgmisi Euroopa Parlamendi valimisi; soovib komisjonil ja nõukogul teha parlamendiga nendes küsimustes palju tihedamat koostööd, kuna meie demokraatlike institutsioonide kaitse kuulub Euroopa Parlamendi peamiste pädevusvaldkondade hulka;

27. tunnustab Euroopa tasandi erakondade, poliitiliste liikumiste ja sihtasutuste tähtsat rolli Euroopa poliitilise arutelu edendamisel; juhib siiski tähelepanu sellele, et ELi ja liikmesriikide piiravate meetmete tõttu ei saa Euroopa tasandi erakonnad Euroopa Parlamendi valimiskampaaniates täiel määral osaleda; rõhutab ühtlasi, et neil ei ole lubatud korraldada kampaaniaid rahvahääletuste ajal, mis puudutavad Euroopa küsimusi, näiteks rahvusvahelisi kaubanduslepinguid või Ühendkuningriigis 2016. aastal toimunud referendumit ELi liikmesuse kohta; nõuab, et riiklike ja liidu tasandi õigusakte veelgi ühtlustataks, et saavutada kogu ELis Euroopa Parlamendi valimisteks võrdsed võimalused; teeb ettepaneku suurendada Euroopa tasandi erakondade ja liikumiste nähtavust, pannes nende nimed ja logod hääletamisedelitele, ning soovib, et need võiksid olla ka kõigil Euroopa valimiskampaaniates kasutatavatel materjalidel;

28. on seisukohal, et valimiste eel tuleks tutvustada Euroopa tasandi erakondade valimisprogramme, mistõttu on vaja selgeid ja läbipaistvaid kampaaniakorraldamist käsitlevaid õigusnorme; rõhutab, et Euroopa Parlamendi valimisi käsitlevad õigusnormid peavad edendavad Euroopa tasandi erakonnademokraatiat, muu hulgas kehtestades Euroopa Parlamendi valimistel kandideerivatele erakondadele kohustuse lisada hääletusdelile liikmesriigi tasandi erakonna logo kõrval ka Euroopa tasandi erakonna logo;

29. teeb ettepaneku muuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta määrust (EL, Euratom) nr 1141/2014, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist⁽²³⁾, et võimaldada Euroopa tasandi erakondadel ja Euroopa tasandi poliitilistel sihtasutustel Euroopa poliitilises ruumis täiel määral osaleda, korraldada kampaania, kasutada kampaania rahastamise vahendeid ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel, suurendada nende rahastamise läbipaistvust, eelkõige seoses ELi eelarvest saadavate vahendite haldamisega ja kui rahastaja on liikmeserakond, ning keelata ELi-väliste riikide era- ja avaliku sektori organite annetused; rõhutab siiski, et Euroopa Nõukogu riikide erakondade liikmemaksud võiksid üleeuroopaliste poliitiliste sidemete edendamise eesmärgil lubatud olla, tingimusel et see toimub suurema läbipaistvuse raames;

⁽²³⁾ ELT L 317, 4.11.2014, lk 1.

Reede, 26. november 2020

30. juhib tähelepanu sellele, et 2019. aasta valimiste eel ei olnud Euroopa tasandi erakondade valimisprogrammidel poliitilises arutelus ikka veel olulist rolli; peab väga kahetsusväärseks juhtumeid, kus selline arutelu keskendus ELi küsimuste asemel riiklikele teemadele, millel puudus otsene seos ELi poliitika kujundamisega; on seisukohal, et valimiste Euroopa mõõdet saab kõige rohkem parandada nii, et kodanikele antakse rohkem teavet ELi otsuste ja nende mõju kohta inimeste igapäevaelule;
31. on seisukohal, et iga-aastase Euroopa nädala korraldamine, mis toimub samaaegselt kõigi liikmesriikide parlamentides koos parlamendiliikmete, Euroopa volinike, Euroopa Parlamendi liikmete ja kodanikuühiskonna esindajate aruteludega komisjoni tööprogrammi üle, toetaks ühendatud parlamentidevahelise avalikkuse kujunemist ja parandaks ka Euroopa meetmetest teavitamist riiklikul tasandil;
32. nõuab kooskõlastatud strateegia väljatöötamist Euroopa tasandil, et tagada Euroopa Parlamendi valimiste kajastamine meedias, eelkõige tagades Euroopa eri poliitiliste jõudude poliitilisi platvorme käsitleva arutelu, eri liikmesriikides Euroopa Parlamendi valimistel kandideerivate kandidaatide kutsumise aruteludele ja kampaaniaürituste kajastamise;
33. julgustab avalik-õiguslikke ringhäälinguorganisatsioone oma üldsuse teavitamise volituste raames korraldama ja edastama arutelusid nii esikandidaatide kui ka Euroopa Parlamenti kandideerijate vahel;
34. on seisukohal, et Euroopa Parlamendi valimiste tulemus on selge märk sellest, et vaja on põhjalikku institutsioonilist arutelu, mis võimaldaks kodanikel, kodanikuühiskonnal ja nende esindajatel kujundada liidu tulevikku; rõhutab, et COVID-19 viiruspuhang suurendas institutsiooniliste reformiprotsesside kiireloomulisust Euroopa tasandil; palub seetõttu kõigil institutsioonilistel partneritel täita oma kohust ning korraldada ulatuslik, interaktiivne ja kaasav Euroopa tulevikku käsitlev konverents, mis on avatud kodanikele, kodanikuühiskonnale ja nende esindajatele ning tugedab esindusdemokraatiat ja ELi vastupanuvõimet, andes käegakatsutavaid tulemusi, ning võttes konverentsi järelduste põhjal järeelmeetmeid, mis peaksid viima märgatavatele muutustele ELi poliitikas ja institutsioonilises ülesehituses ning andma Euroopa projektile uut hoogu;
35. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogule, nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele ja valitsustele.
-